

Workshop

*Hoe leer je complexe vaardigheden aan?
(m.b.v. formatief handelen)*

Flemming van de Graaf
Sacha van Looveren

Flemming van de Graaf

Docent MA & MAW

Formatief handelen

🔒 Groep (Privé) · 10,5 d. leden

Trainer Toetsrevolutie

*Podcasts, blogs, boeken &
online cursussen*

www.toetsrevolutie.nl

Antwoord op...

Hoe begeleid ik mijn leerlingen bij (complexe) vaardigheden naar zelfstandigheid?

Opdracht teken een huis

Even nakijken

Welk cijfer zou je geven?

Even nakijken

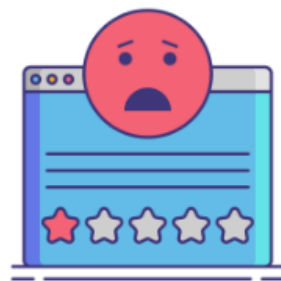
Beoordeel de tekening van je buur op de onderstaande punten

- Het huis heeft een pultdak (1 punt)
- De deur van het huis zit exact in het midden (5 punten)
- Het huis heeft 4 symmetrische ramen (4 punten)
- Heeft het een schoorsteen? (3 punten)
- Is de tekening verzorgd? (3 punten)
- Is het huis origineel? (3 punten)
- Een omgeving (weg, boom) bij het huis getekend? (-6 punten)

Herken je deze situaties?

Leerlingen leveren
lage kwaliteit

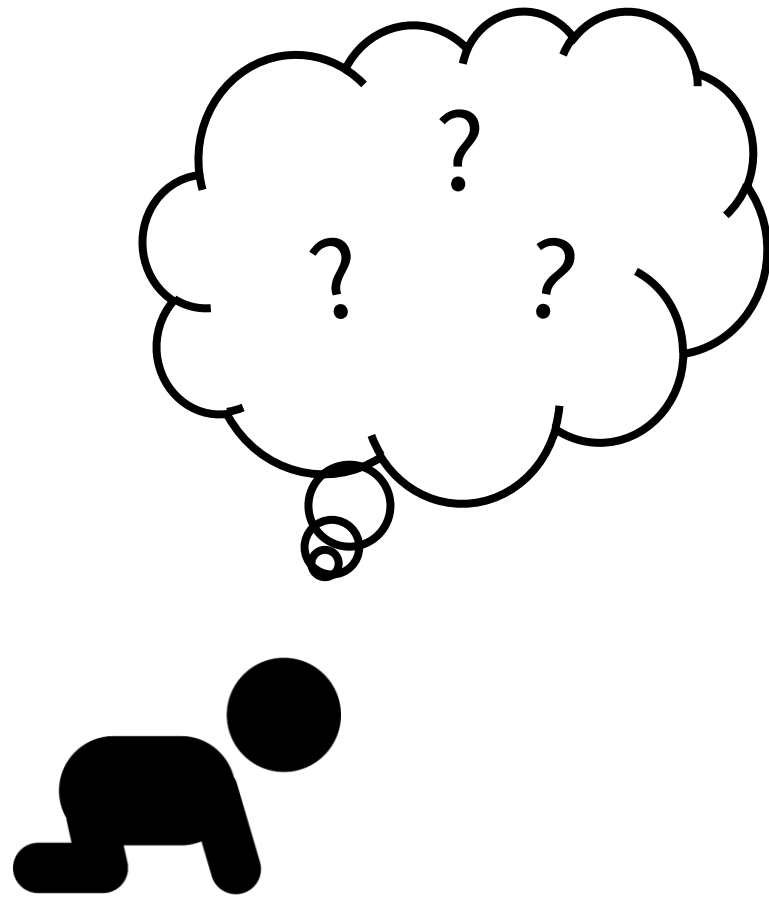
Leerlingen behandelen je
als een navigatiesysteem

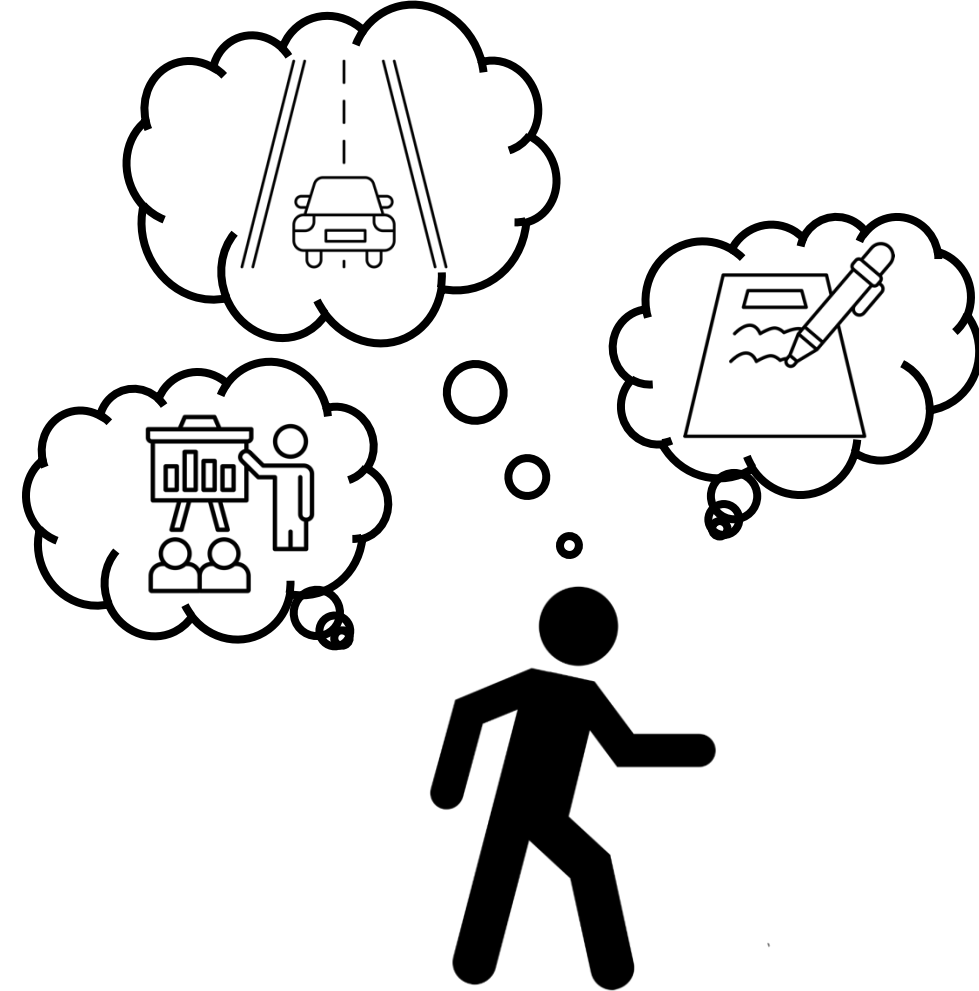
Leerlingen geven
matige feedback/ doen
niets met feedback

Waarom kwaliteitsbesef bijbrengen?

Beginner

Expert

Hoe maak je leerlingen duidelijk wat er aan kwaliteit van ze wordt verwacht?

Schrijf 2 dingen op, die jij doet in jouw lessen.

Wie heeft enkele van deze opgeschreven?

1. Een rubric delen & bespreken
2. Leerdoelen geven en toelichten
3. Een voorbeeld geven & zelf toelichten
4. Een uitgebreide opdrachtbeschrijving/stappenplan geven en bespreken

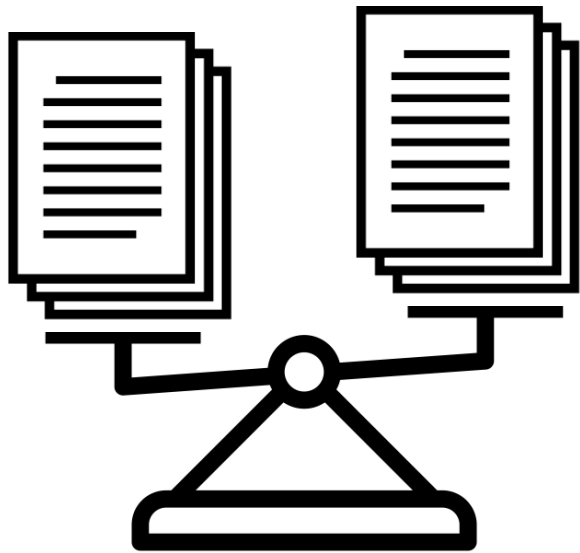
Kies er twee en bespreek

1. Een rubric delen & bespreken
2. Leerdoelen geven en toelichten
3. Een voorbeeld geven & zelf toelichten
4. Een uitgebreide opdrachtbeschrijving/stappenplan geven en bespreken

Optie 1

Vergelijken

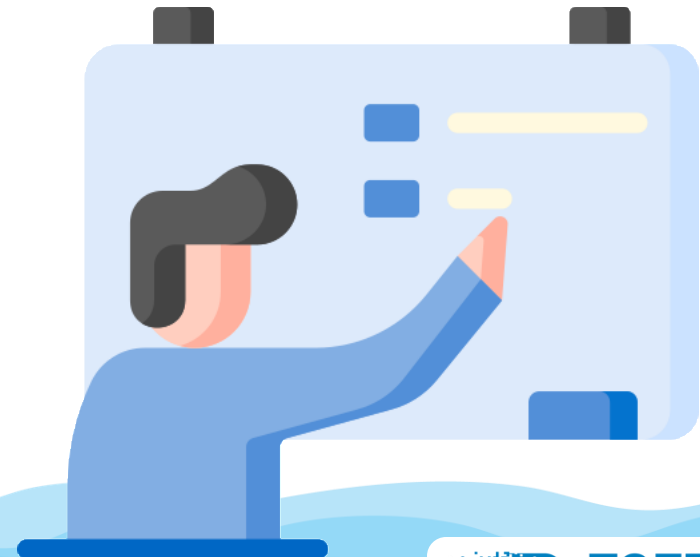
Focus op het product

Optie 2

Hardop denkend voordoen

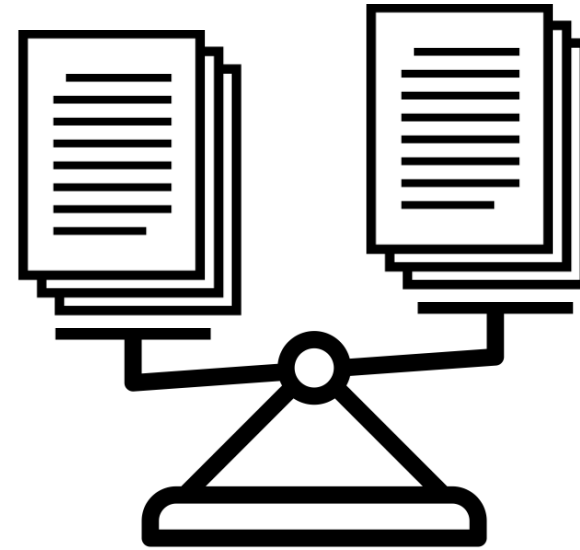
Focus op het proces

Optie 1

Vergelijken

Focus op het product

*Je kunt zelfstandig een
strip ontwerpen.*

Kwaliteit lay-out

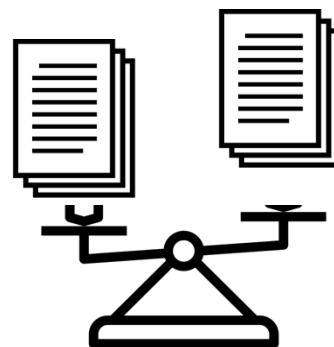

Kwaliteitsbesef bijbrengen

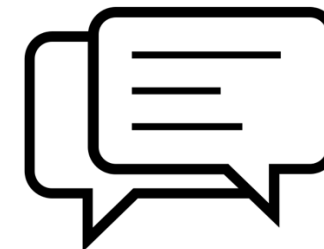
**Voorbeelden
Vergelijken**

**Voorbeelden
kiezen**

Vergelijken

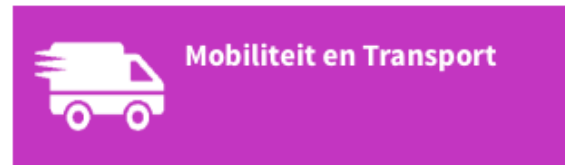
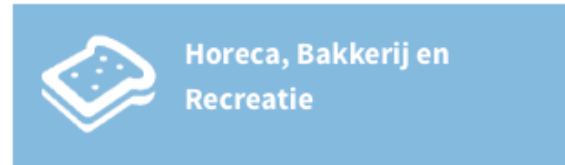
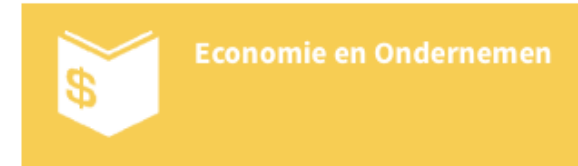

Dialogoog

**Criteria
opstellen**

Voorbeeld kwaliteitsbesef bijbrengen

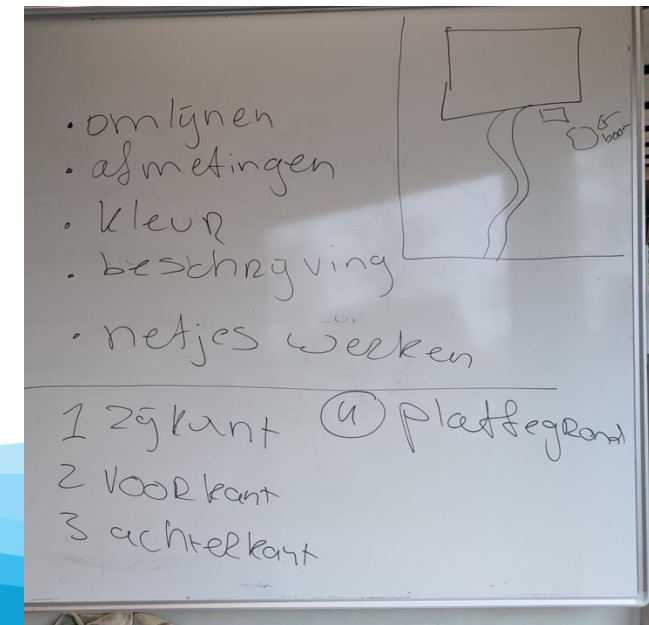

Voorbeeld kwaliteitsbesef bijbrengen

Bouwen, wonen en interieur

De leerlingen gaan zelf schetsen maken voor een gebouw.

- Docent laat leerlingen in duo's verschillende voorbeelden vergelijken
- Alle leerlingen komen rond het bord staan. De leerlingen en de docent maken gezamenlijk een criterialijst en zetten die op het bord
- De leerlingen gaan aan de slag met het schetsen

Voorbeeld kwaliteitsbesef bijbrengen

Horeca, bakkerij en recreatie

De leerlingen kunnen een ambachtelijk brood maken.

- Docent neemt 3 voorbeelden van broden mee van verschillende kwaliteit.
- Leerlingen bekijken en proeven de broden en bepalen welke ze het beste en welke ze het minste brood vinden. Ze bespreken met elkaar waarom de minste broden niet goed/lekker zijn.
- De leerlingen en de docent maken samen een lijst over wat er belangrijk bij het maken van een ambachtelijk brood

Voorbeeld kwaliteitsbesef bijbrengen

Zorg en welzijn

De leerlingen leren een medisch bed op te maken.

- Docent laat deelt 3 filmpjes zien van mensen die een bed opmaken (bijv. de docenten)
- De leerlingen bepalen voor zichzelf welk filmpje het beste is en waarom.
- Daarna mogen de leerlingen tips geven aan degene in het filmpje en maken de leerlingen met de docent een lijst met criteria.

Voorbeeld kwaliteitsbesef bijbrengen

Dienstverlening en producten

De leerlingen leren hoe ze iemand telefonisch te woord moeten staan.

- Docent laat 3 audiofragmenten horen waarin iemand een klant met een klacht te woord staat
- De leerlingen bepalen voor zichzelf welk gesprek het beste is en waarom.
- Daarna maken leerlingen in groepjes een lijst met zaken die belangrijk zijn om aan de telefoon te zeggen bij een klacht. Daarna vergelijken de leerlingen alle lijsten en maken ze samen één lijst

Voorbeeld kwaliteitsbesef bijbrengen

Groen

De leerlingen leren hoe ze een rouwboeket kunnen samenstellen op basis van een vraag van een klant.

- De docent deelt de vraag van een klant
- Docent laat deelt 3 foto met voorbeelden van rouwboeketten
- De leerlingen bepalen voor zichzelf welk boeket ze het beste vinden en waarom.
- Daarna maken een lijst met aandachtspunten voor een goed rouwboeket.
- Leerlingen gaan het rouwboeket maken met de criterialijst als spiekbriefje

Wanneer begin je met
kwaliteitsbesef bijbrengen?

**Zo vroeg mogelijk in het
(ontwerp) proces!**

Leren of presteren?

Didactiek

Beoordeling

Leerzone

Prestatiezone

Doel	Ontwikkeling naar zelfstandigheid	Onderbouwde uitspraken over zelfstandige beheersing
Activiteiten om	Te ontwikkelen en verbeteren	Je beste prestatie neer te zetten
Richt zich op	Wat je nog niet beheerst	Wat je al wel beheerst
Fouten zijn	Welkom, nodig en te verwachten	Geminimaliseerd

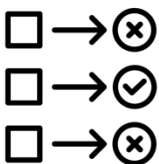
Gouden regels voorbeelden vergelijken

1. Richt de **focus** via contrasterende voorbeelden

2. Ruimte voor **dialogoog**

3. Zorg voor **betrokkenheid** bij de **criteria**

Voorbeelden vergelijken inzetten

Bespreek met je schoudermaatje

*Waar wil je **voorbeelden vergelijken** in gaan zetten, werk dit globaal uit.*

Optie 2

Hardop denkend voordoen

Focus op het proces

Voorbeeld

Wie gebruikt deze strategie al?

Vergelijken

Bespreek met elkaar

Wat zou het verschil zijn tussen:

- Instructie geven
- Voordoen
- Hardop denkend voordoen

Toelichten per vorm

Instructie geven	Voordoen	Hardop denkend voordoen

Toelichten per vorm

Instructie geven	Voordoen	Hardop denkend voordoen
<u>Vertellen</u> hoe je iets aanpakt	<u>Voordoen</u> hoe je iets aanpakt	<u>Hardop meepraten</u> hoe & waarom je iets aanpakt. Hierin wordt jouw denken (intuïtie, gevoelens, gedachtes en overwegingen) zichtbaar voor leerlingen.

Schrijf per soort concreet voorbeelden op van wat je zegt of doet

Instructie geven	Voordoen	Hardop denkend voordoen

Waarom is hardop denkend voordoen nodig voor zelfstandige beheersing?

Instructie geven	Voordoen	Hardop denkend voordoen
“We gaan nu x doen.” “Begin dan met en doe daarna dit en vervolgens doe je.....”	Ik doe nu voor hoe ik een autoband vervang. <i>Docent doet ...</i> <i>Leerlingen kijken</i>	“ik doe nu... omdat...”. “Ik kijk nu hiernaar omdat...” “Bij het doen van dit twijfel ik over...”

Nodig voor...

- Uitvoeren van complexe handelingen in nieuwe context
- Jezelf bijsturen

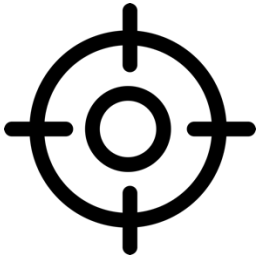
Hardop denkend voordoen

“ik doe nu... omdat...”.

“Ik kijk nu hiernaar omdat...”

“Bij het doen van dit twijfel ik over...”

Hardop denkend voordoen

Docent kiest focus

*Bepaal de knelpunten
in de vaardigheid*

Docent doet hardopdenkend voor

*Maak twijfels en
overwegingen expliciet*

Leerling/student verwerkt actief hardopdenkend

*Verwoordt het proces en/of
ontwerpt criterialijst of stappenplan*

Leerling/student oefent de vaardigheid

*Past de stappen
(evt. hardopdenkend) toe*

**Hardop denkend
Voordoen** →

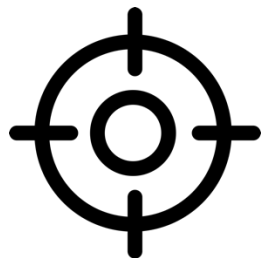

Mogelijke denkstappen

- Twijfel & keuzes maken
 - *“Als ik een medisch bed verschoon dan moet ik bepalen of ik de onderlakens of de dekens eerste vervang. Ik wil besmetting voorkomen dus dan kies ik ervoor om eerst dekens te verwijderen anders komt die tegen het onderlaken aan en is er besmetting.”*
- Overwegingen
 - *“Als er een klant van 17 jaar voor me staat bedenk ik me... moet ik hem ook met u aanspreken?”*
- Jezelf monitoren & controleren
 - *“Als ik een schets heb gemaakt stel ik me de vraag: Heb ik alle maten er correct opstaan en is de schets ingekleurd?”*

Bespreek met je schoudermaatje

*Waar in je lessen denk je nu meteen, hier kan/moet ik **hardop denkend** voordoen?*

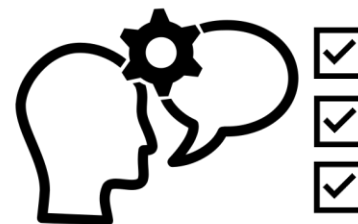
Docent kiest focus

*Bepaal de knelpunten
in de vaardigheid*

Docent doet hardopdenkend voor

*Maak twijfels en
overwegingen expliciet*

Leerling/student verwerkt actief hardopdenkend

*Verwoordt het proces en/of
ontwerpt criterialijst of stappenplan*

Leerling/student oefent de vaardigheid

*Past de stappen
(evt. hardopdenkend) toe*

Gouden regels

Hardop denkend voordoen

1. Gebruik de “ik-vorm”

2. Benoem, verklaar en evalueer **noodzakelijke** denkstappen hardop.

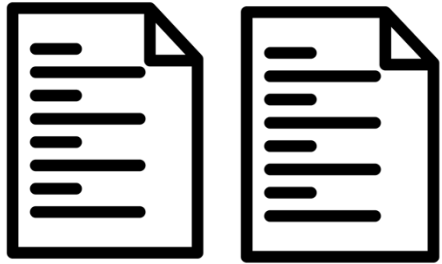

3. Organiseer actieve verwerking

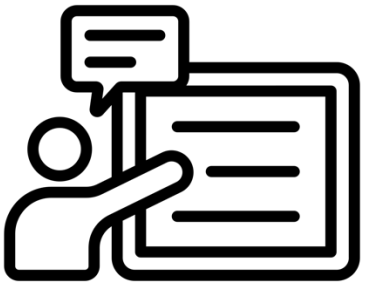

4. Leerlingen gebruiken geleerde in nieuwe context

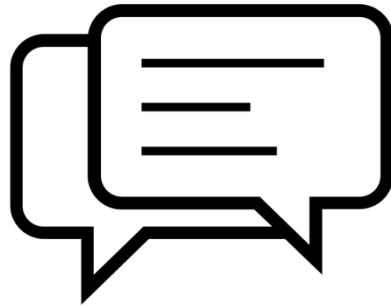
Feedback organiseren

voorbeelden

Hardop denkend
voordoen

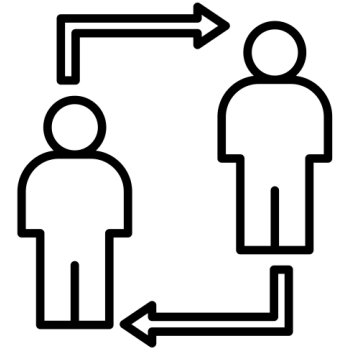
dialogoog

criteria

produceren

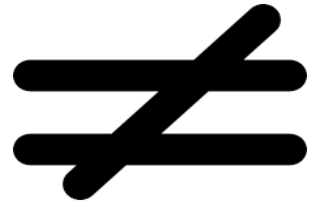
Feedback

Wat is het doel van feedback?

1. Het verbeteren van het werk van de leerling(en)
2. Het verbeteren van de vaardigheden van de leerling(en)

feedback

verbeteren
voor
de leerling

feedback

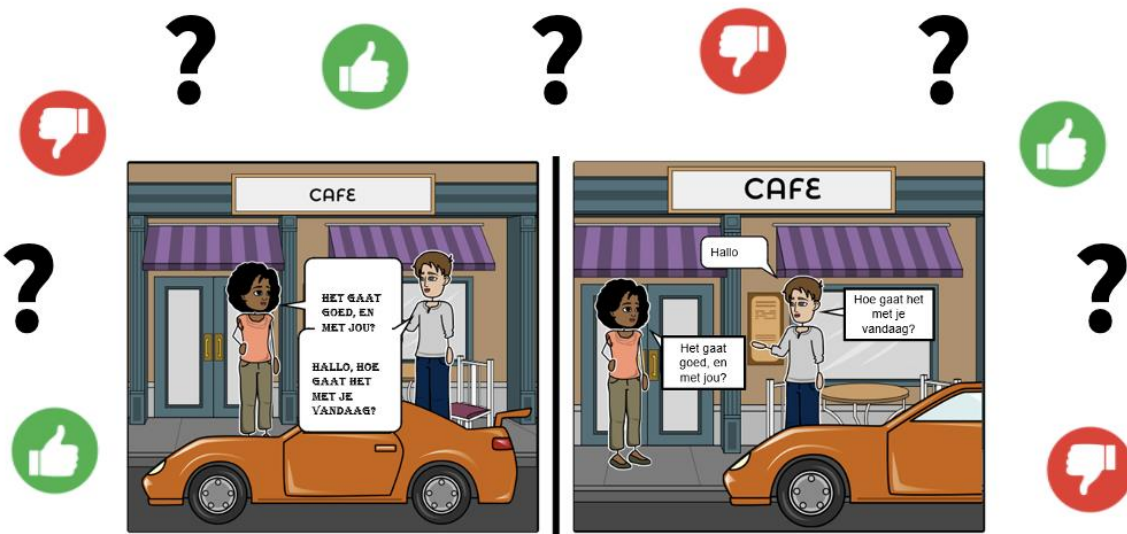

verbeteren
van
de leerling

Hoe komt feedback terecht op het feedback-kerkhof?

Geen kwaliteitsbesef

Feedback-overload

Tom-tom feedback

Kennisvloek

BEOORDELING Rubric Schrijfpodracht/Verslag, Research Stage Schakeljaar					
Tweede Beoordelaar					
Criteria	Onder verwacht niveau		Op verwacht niveau		Boven verwacht niveau
Cijfer	Onvoldoende		Voldoende	Goed	Excellent (top 10%)
Indicatie	4	5	6	7	8
Inhoud	• Deel de inhoud onvoldoende		• Deel de inhoud		• Is samenvattend en origineel/creatief
Abstract	• Inconcreet/onverfijnde weergave van de inhoud		• Correcte weergave van de inhoud		• Is samenvattend en beknopt
Introductie en vraagstelling	• Niet aangestipt		• Bevat de kernpunten en conclusies uit de hoofdstuk		• Maakt de lezer nieuwsgierig
Resultaat	• Te geringe selectie van relevante literatuur		• Correct en beknopt overzicht van relevante literatuur		• Onderzoeksvraag wordt substantieel nieuw perspectief of inzicht toe aan het veld
Conclusie	• Conclusie wordt te weinig onderbouwd		• Conclusie wordt onderbouwd		• Conclusie wordt onderbouwd met sterke argumenten
Clairheid	• Reflectie op de resultaten van de studie ontbreekt		• Reflectie wordt adequaat op de resultaten van de studie		• Bevat sterke argumenten
Tabel en figuren	• Onleesbaar of onjuiste weergave van de tabel		• Leestbaar en correct weergave van de tabel		• Bevat sterke argumenten

Geen landingsplek

Denkopdracht

Schrijf een (complexe) vaardigheid op ...

- waar jij beginner in bent en beter in wilt worden.
- waar jij gevorderd in bent en beter in wilt worden.

Antwoord zo:

Beginner:

Gevorderd:

Bespreek samen

Wat voor (soort) feedback heb je nodig als beginner?

Wat voor (soort) feedback heb je nodig om een zelfstandige gevorderde te worden?

Beginner

Meer zelfstandig

Docentgestuurd
Actieve feedback gebruiker

(meer) leerlinggestuurd
*Actieve feedbackgebruiker,
-zoeker en -vrager*

**Specifiek, concreet, tijdig,
positief & behapbaar**

Denkwerk & moeite

Focus op... wat al goed gaat

Focus op... wat nog beter kan

Motivatie hooghouden

Motivatie meer intrinsiek

Beginner

Meer zelfstandig

Docentgestuurd
Actieve feedback gebruiker

**Specifiek, concreet, tijdig,
positief & behapbaar**

Focus op... wat al goed gaat

Motivatie hooghouden

SNELLE RESULTATEN
GEEN GEZEUR

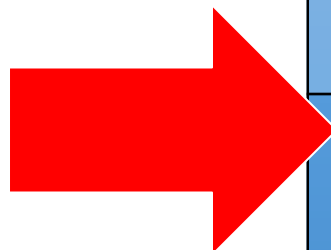
RISICO VAN BLIJVENDE
AFHANKELIJKHEID

Beginner

Meer zelfstandig

**GEEN
SNELLE RESULTATEN
WEL GEZEUR
NODIG
VOOR ZELFSTANDIGHEID**

(meer) leerlinggestuurd
*Actieve feedbackgebruiker,
-zoeker en -vrager*

Denkwerk & moeite

Focus op... wat nog beter kan

Motivatie meer intrinsiek

Beginner

Meer zelfstandig

Docentgestuurd

Actieve feedback gebruiker

**Specifiek, concreet, tijdig,
positief & behapbaar**

**Focus op...
Wat al goed gaat**

Motivatie hooghouden

HOE VAN LINKS NAAR RECHTS?

1. **Kwaliteitsbesef ontwikkelen**
2. **Focus je feedback**
3. **Kies passende feedbackvorm**
4. **Denkwerk stimuleren**
5. **Actie na feedback**

Vergeet niet
Doe zelf minder!
Hou vol!

(meer) leerlinggestuurd
*Actieve feedbackgebruiker,
-zoeker en -vrager*

Denkwerk & moeite

**Focus op...
Wat nog beter kan**

Motivatie meer intrinsiek

**TOETS
REVOLUTIE**

Feedback moet 'goed genoeg' zijn

De feedback laat de leerling tot actie komen

...maar laat genoeg denkwerk over

Gouden regels

Organiseren van feedback

1. Zorg voor **kwaliteitsbesef**

2. Bepaal de focus

3. Kies **passende vorm** bij mate van **zelfstandigheid**

4. Laat genoeg **denkwerk** over

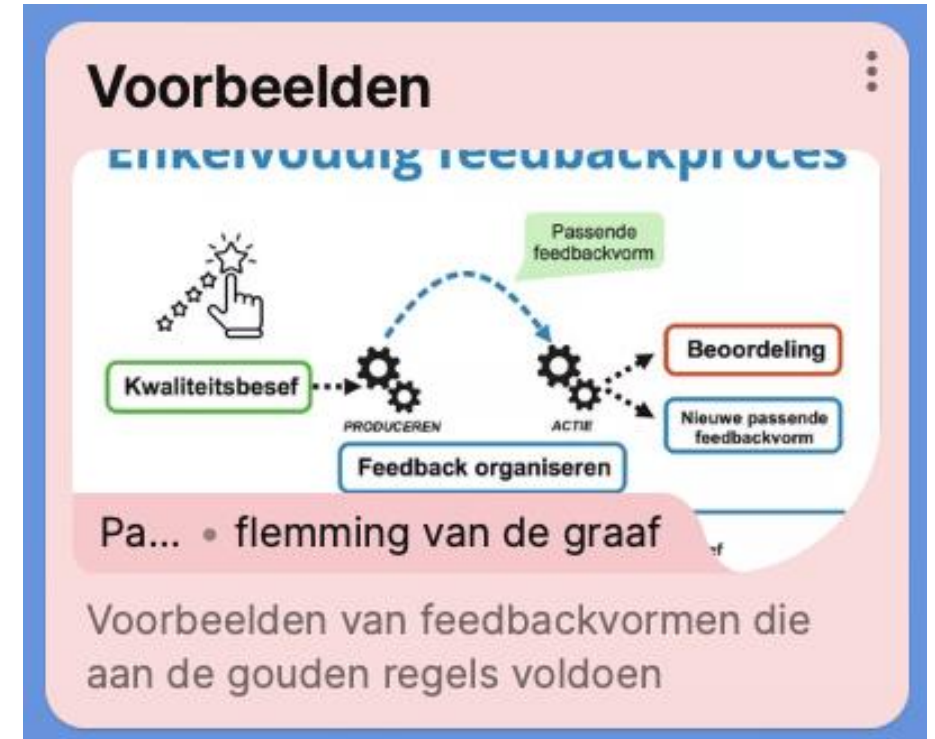

5. Altijd **actie** na feedback

Vormen om feedback te organiseren

1. Klassikale feedback
2. Feedback aan elkaar
3. Feedback aan jezelf
4. Feedback door vergelijken

Klassikale feedback

1

neem **werk** van leerlingen **door** (**houd omvang beperkt!**)

2

noteer **sterke punten** (bij voorkeur **met voorbeeld**)

3

noteer **verbeterpunten** (bij voorkeur **met voorbeeld**)

4

leg feedback uit aan **hele groep**

5

geef tijd en ruimte om te verwerken (**landingsplek**)

Feedback aan elkaar

Single point rubric

Wat kan nog beter?	Criterium	Wat gaat al goed?
	Communicatie (zowel verbaal als non-verbaal) sluit aan bij niveau client	

Feedback aan jezelf

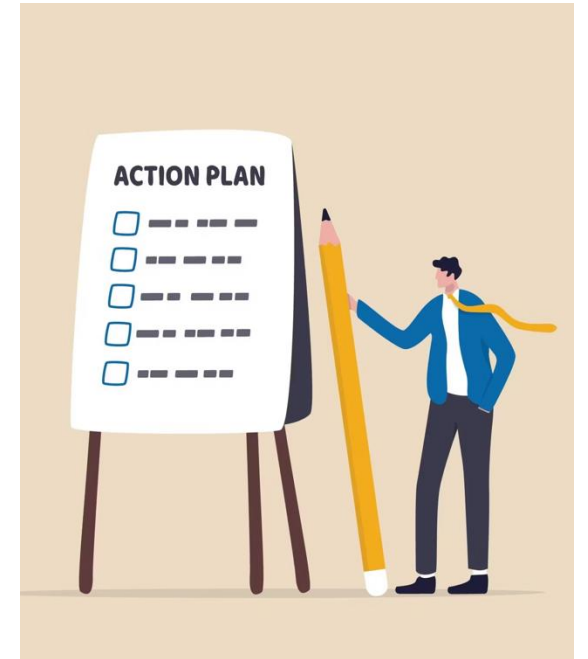
Video replay

Feedback d.m.v. vergelijken

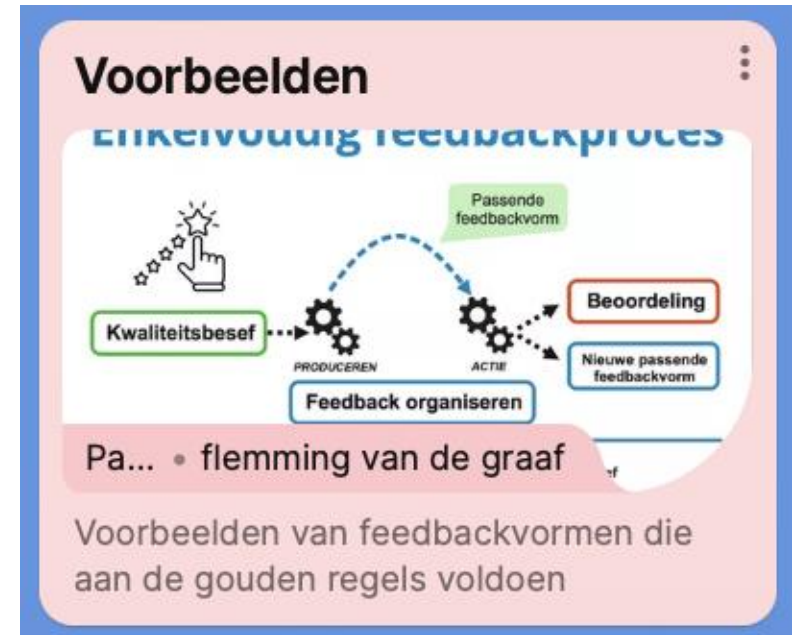
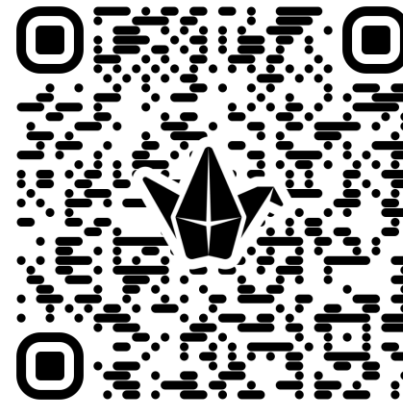

ZUURDESEM BROOD bakken met mijn favoriete
RECEPT

Vormen om feedback te organiseren

1. Klassikale feedback
2. Feedback aan elkaar
3. Feedback aan jezelf
4. Feedback door vergelijken

Overleg in duo's:

- Welke vormen gebruik je al? Hoe gaat dat?
- Welke vorm zou je willen uitproberen?

Verder verdiepen?

QR code boek

Gratis online cursus

5 dagen challenge
formatief handelen

**TOETS
REVOLUTIE**

Aanmelden

Formatief handelen

🔒 Groep (Privé) · 10,5 d. leden

Zijn er nog vragen?

DANK!

Sacha@toetsrevolutie.nl

Flemming@toetsrevolutie.nl

